

Estetisk-filosofiska fakulteten

Tommy Jansson
740718-6233

Hur man förstör en film

- Svenska Statens Biografbyrås censur av Hellraiser -

How to destroy a movie
- Swedish censorship cutting the movie Hellraiser -

Filmvetenskap III
C- uppsats

Datum/Termin: HT 2009
Handledare: Patrik Sjöberg
Examinator: John Sundholm
Löpnummer:

Abstract

The Swedish censorship is an institution run by the Swedish government since 1911 and has cutting films to protect the citizens from unnecessary violence. Their main purpose doesn't work well with the law of copyright in literary and artistic works, as they break this law while cutting movies. They therefore destroy the authors work by doing this, and in this thesis I will point out how they have destroyed the purpose of two scenes in the film Hellraiser and by that, more or less, altered how the audience may look upon two of the characters in the film. The results points to the unnecessary way of physically cutting films to protect the audience, but also how they choose to work and what preferences they used in their line of work.

*I have seen the future of horror,
and his name is Clive Barker.*

- Stephen King

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Teori och metod	6
Syfte, frågeställning och avgränsning	6
Presentation av scenerna	9
Scenval 1	9
"Närbild av råtta som knivskärs"	9
Scenval 2	10
"Kvinnomord"	10
Analys av scenerna	11
Scen 1	11
Scen 2	13
Diskussion	15
Slutsats	22
Källförteckning	23
Bilaga 1	
Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida "Hellraiser"	25
Bilaga 2	
Filmen Hellraisers handling i korthet	26
Bilaga 3	
Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida	
"A Nightmare On Elm Street III" 1987-08-04	27

Bilaga 4

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida

"A Nightmare On Elm Street III" 1987-09-10.....28

Bilaga 5

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida

"A Nightmare On Elm Street III" 1988-07-14.....29

Bilaga 6

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida "The Lost Boys".....30

Bilaga 7

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida "Creepshow II".....31

Bilaga 8

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida "Letahal Weapon".....32

Bilaga 9

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida "Robocop".....33

Inledning.

Bakgrund.

Idén till uppsatsen kom av en tentamen jag skrev för kursen "Farlig Film" på Karlstad Universitet hösten 2008 och handlade om censuren av film i Sverige. Jag koncentrerade mig där på hur Statens Biografbyrå i Sverige censurerade min favoritgenre inom film, skräckfilm. Idag är inte censurering, där man fysiskt klipper i en film, aktuell på biografdistribuerade filmer då det senast skedde med filmen **Casino** (Martin Scorsese 1995). Fram tills dess har klippning av film hållit på sedan 1911, alltså 84 år sammanlagt. Under alla dessa år var 80-talet det decennium då det klipptes och förbjöds som mest. Under slutet på 80-talet var det i snitt 6 filmer/månaden som förbjöds, i jämförelse med 10 år senare, 1998, då det låg på 0,13 filmer/månaden (pornografi ej medräknad)(Arrbäck sid. 72, 73). Statens Biografbyrås huvudsakliga uppgift idag är att sätta lämpliga åldersgränser på film vilket är en positiv sysselsättning för dem. Allt eftersom internet har växt och blivit tillgängligt i princip överallt, har också import av film blivit något som ökar. Den på 80-talet stora svarta marknaden för ocensurerade utländska utgåvor är idag praktiskt taget borta. Mig veterligen finns det nuförtiden enbart inom våldspornografi och barnpornografi. Även de mytomspunna så kallade snuff movies borde hamna under den kategorin.

Statens Biografbyrå har under åren använt sig av uttrycket "förråande" som en riktlinje för censur (Svensk Lagstiftning 1990:886). Detta ord finns ej förklarat i någon ordbok, och detta påvisas av Ulf Dalquist och Anders Nyman i en artikel i *Dagens Nyheter*. De påvisar även hur förlegad Statens Biografbyrås riktlinjer är och att institutionen bör läggas ner (Dalquist, Nyman). Ordet som sådant, "förråande", förekommer nästan uteslutande i filmsammanhang, och då främst filmcensur, men dyker upp vad gäller andra förbud som staten vill införa/upphäva. I en motion till Riksdagen 2005 har Gunnar Axén (m) med flera, använt ut-

trycket då det gäller legaliseringen av proffsboxning.¹ I motionen anser författarna att ordet står för "ett uttryck för politiskt förmynderi".

Statens Biografbyrå har på sin hemsida under länken "Frågor & Svar/Vad gör Biografbyrå" radat upp de 24 vanligaste frågorna de fått genom åren. Fråga 7 handlar om just ordet "förråande" och vad det innebär, med underrubriken "Blir man våldsam av att se våldsamma filmer?".² Tyvärr finns i texten ingen förklaring till ordet i sig utan istället en kort förklaring som förklarar att film inte kan anses "förråande" under normala omständigheter. Vilket betyder att de egentligen motsäger sig själva.

Den film som drog igång debatten om videovåld på allvar var **The Texas Chainsaw Massacre** (Tobe Hopper 1973). Att den ovan nämnda filmen sedan hamnade på Museum Of Modern Art (Hanke sid. 263) tycks vid en första anblick vara orealistiskt, men premissen för att den skulle hamna där var på grund av skräckfilmens förmåga att skrämman en åskådare. Sen att de på museet förmodligen blandade ihop skrämman och avsky, vilket var publikens spontana reaktion, gör ju inget åt det faktum att filmen finns där (ibid sid. 263).

Det fanns heller inga studier om hur man påverkas av att sitta hemma och titta på film. Studier har gjorts i USA, The Payne Found Studies, på 13 olika stora studier, mellan 1929-1932 och var den första utredningen om filmens påverkan på människor. Studien utfördes av läkare och psykologer men de som betalade för studien var dock mycket filmkritiska och resultatet, som starkt ifrågasattes, påvisar att film är "farlig" för främst barn och ungdomar. Det här är något som aldrig har kunnat bevisas i vetenskapliga studier så äktheten i studiens resultat kan så klart diskuteras. Detta fanns som referenser ända upp till 60-talet. Jag vill även tillägga att det sedan länge finns en dokumenterad självcensur (Hill sid. 51). Det vill säga att åskådaren själv väljer att titta bort eller helt sluta titta när det kommer något som kan upplevas som skrämmande. Här finns det ju då ytterligare anledning att kanske låta vuxna människor själva avgöra vad de är kapabla att se eller inte.

Innan den flitigt omskrivna TV-sända debatten (*Studio S*, SVT) den 2 december 1980 var det ungefär 4% av befolkningen som hade en videoapparat (*Studio S*). Med andra ord visste Biografbyrå att svenska folket tittade mer på film i hemmet än tidigare och man får anta att

¹ <http://www.riksdagen.se/debatt/visadok.aspx?spc=obj&guid=e3528942-e11e-4e1b-a1ef-bcb7b0e0dc28> 15/03-2010

² <http://www.statensbiografbyra.se/Vad-goer-Biografbyraan.htm#Fr7> 15/03-2010

de gjorde bedömningar även utefter detta faktum. Debatten om videovåld i SVT var dock vinklad och de som befann sig i studion under sändningen var personer som uttryckligen tog avstånd till våld på film. Bibelcitat som antydde att videovåld var satans verk, kommentarer om att videoapparater skulle bojkottas så länge det fanns våldsfilm, men ingen från branschen som fanns på plats och kunde försvara branschens egna påståenden och syn på våldsfilm. Det visade sig senare att intervjuer med barn var iscensatta och barnen blivit tillsagda vad de skulle säga mot betalning. Den reporter, Stig Linnel, som gjorde intervjuerna nekar dock till att så var fallet och anklagar Filmkrönikan i SVT för att vara ohederliga och manipulativa (Linnel). När **Hellraiser** släpptes 1987 hamnade den i slutdebatten om videovåld och efter Studio S debatt angående ämnet ökade försäljningen av videoapparater och VHS filmer drastiskt.

Så ska tillgången på film påverka hur man väljer att utföra censur? Det verkar mer som ett ålderdomlig synsätt och var ett av kriterierna vid Biografbyråns bildande 1911. 1970/80 kom nya utredningar, såväl etiska som psykologiska men inga principiella förändringar skedde. Man tog endast bort vissa gammalmodiga formuleringar kring visandet av sexuella motiv. Det bestäms att censuren även ska inkludera videomarknaden.

Intressant är att i Sverige diskuterades ett förbud mot videobandspelare långt in på 80-talet.³ Det ger en fingervisning om hur förlegat Statens Biografbyrås och kanske framför allt *regeringens* inställning till teknik var vid tidpunkten för filmens release.

³ Grov sammanfattning av egna anteckningar från kursen "Farlig Film", Karlstad Universitet, höstterminen 2008.

Teori och metod.

Genom empiriska studier har jag försökt att hålla mig objektiv och även sett filmerna med andra för att försöka se hur dessa personer har reagerat på den klippta versionen av filmen. Jag har även försökt få tag i recensioner och omdömen från 1987. Det visade sig vara mycket svårt även med hjälp av Internet. Så jag fick helt enkelt försöka mig på en annan väg och med hjälp av Svensk Mediedatabas (f.d. Statens ljud- och bildarkiv) har jag lokaliserat de bortklippta sekvenserna och kan därmed återskapa den censurerade utgåvan digitalt vilket har underlättat när det gäller att se på filmen (Censurklipp). Detta möjliggör att åskådaren inte kan avgöra om det är den äldre censurerade utgåvan som visas eller ej, vilket leder till att åskådaren kan hållas relativt objektiv. Testpersonerna har varit familj och vänner som är filmintresserade och som tidigare ej sett filmen. I analysdelen har jag mestadels relaterat till hur jag själv, och andra, upplevt filmerna. Statens Biografbyrå har genom åren fått en hel del negativ kritik från både filmskapare och åskådare. Det har handlat mestadels om att man anser att vuxna människor inte ska behöva en statlig institution för att bestämma vad som ska visas eller inte. Utredningar och avhandlingar har avlöst varann utan att det har påverkat Biografbyråns vara eller icke vara.

Syfte, frågeställning och avgränsning.

Anledningen till att jag valde just filmen **Hellraiser** (Clive Barker 1987) är för att den klipptes ner från 94 minuter till 89 minuter. Det är drygt 5 minuter material, för att vara exakt så är det 275 sekunder (Bilaga 1), som försvunnit från originalversionen och jag reagerade på hur detta påverkar hur man ser vissa scener i filmen. Jag har studerat både den klippta versionen som släpptes 1987 (*Hellraiser*, VHS) och den senare oklippta versionen som släpptes 2000 (*Hellraiser*, DVD).

De två scener jag tänker koncentrera mig på är de som rubriceras av Statens Biografbyrå som "Närbild av råtta som knivskärs" (fjärde klippet uppifrån) och "Kvinnomord" (nionde klippet uppifrån) (Bilaga 1). Dessa två scener är så nedklippta att deras egentliga syfte i filmen har försvunnit. Längden på hur mycket som klippts bort finns också att läsa i Bilaga 1.

Statens Biografbyrå kan då anses bryta mot lagen 1960:729, §3 (Svensk Lagstiftning), som lyder följande:

Då exemplar av ett verk framställes eller verket göres tillgängligt för allmänheten, skall upphovsmannen angivas i den omfattning och på det sätt god sed kräver.

Ett verk må icke ändras så, att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränkes; ej heller må verket göras tillgängligt för allmänheten i sådan form eller i sådant sammanhang som är på angivet sätt kränkande för upphovsmannen.

Sin rätt enligt denna paragraf kan upphovsmannen med bindande verkan eftergiva endast såvitt angår en till art och omfattning begränsad användning av verket.

Flertalet cineaster anser därmed att de bryter mot andra stycket genom att censurera (fysiskt klippa i) en film. Lagom om upphovsrätt kom till i sin nuvarande form 1960. Den kompletteras av bestämmelser i upphovsrättsförordningen (1993:1212) och internationella upphovsrättsförordningen (1994:193) och är även nu för tiden anpassad till olika internationella överenskommelser, framför allt Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk.

Det har skrivits en del om censur genom åren men genom att snäva av och koncentrera mig på två utvalda scener ur en specifik film hoppas jag att det inte ska finnas några egentliga avhandlingar kring detta.⁴

Även en analys på hur klippningen av dessa två scener faktiskt har påverkat filmen i sin helhet tas upp. Anledningen till att jag valde just dessa två scener, då det finns fler som är mer klippta, är för att jag anser att den första scenen jag har valt påverkar hur man ser på karaktären Frank och relationen mellan honom och karaktären Julia. Den andra scenen på grund av att det blir ett väldigt stort "hopp" i filmen och man känner att det är något som ryckts ut ur filmen. Även att det förstör karaktären Julia på ett obegripligt sätt. Det kan påverka hur man ser på regissören, så även den som ansvarat för klippningen, och att man kanske tycker att han gjort ett dåligt jobb.

⁴ Viktiga titlar som behandlar ämnet censur i Sverige och Biografbyråns arbete:

Richard Lagercrantz (1993) *Kontroll, granskning och censur av film : en nordisk inventering (med utblickar även mot andra länder)*, Stockholm: Vårdskildringsrådet.

Arne Jacobsson (1982) *Censurmänniskan : om våld och censur*, Stockholm: Författares Bokmaskin.

Olle Sjögren (1993) *Inte riktigt lagom? Om "extremvåld", filmcensur och subkultur*, Uppsala: Uppsala Filmförlag.

Joachim Israel, Ulf Himmelstrand (1965) *Filmcensur och publikpåverkan*, Stockholm: Svenska Filminstitutet.

Alla tidsangivelser i presentationen av scenerna och analysdelen kommer från den oklippta versionen av filmen (*Hellraiser*, DVD). För filmens handling se Bilaga 2.

I presentations- och analysdelen har jag lagt fokus på bilden, det man egentligen ser, i första hand, men även ljudet spelar en roll i och med hur klippningen har utförts, så det kommer att tas upp till viss del. Klipprytmen i de censurerade scenerna berörs också i den kommande texten.

Under arbetets gång har jag även hittat exempel på andra filmer som släppts igenom censuren helt och hållet. Dessa filmer är från samma år och därför har jag valt att ta med dem i sammanfattningen då de kan ge en inblick i hur Biografbyrån jobbade och vilka bedömningsgrunder de hade, och även i en jämförande analys angående klippen i **Hellraiser**. Dessa filmer är **Platoon** (Oliver Stone 1986), **Hamburger Hill** (John Irvin 1987), **Dirty Dozen: The Deadly Mission** (Lee H. Katzin 1987) och **Casualties of War** (Brian De Palma 1989) som alla har godkänts utan klipp.

De här filmerna representerar en relativt stor spridning vad gäller kända medverkande skådespelare, kända eller mindre kända regissörer och olika stora budgetar. Tre av filmerna behandlar dessutom ett och samma krig, nämligen Vietnamkriget. Kriget i sig var det första som fick så stor medial betydelse och bilder kablades ut till hela världen och det kanske är därför det i mångas ögon anses som ett grymt och orättvist krig. Detta faktum speglar sig i filmerna på ett väldigt påtagligt sätt.

Presentation av scenerna.

Scenval 1.

"Närbild av råtta som knivskärs".

Scen 108 i originalmanus (Originalmanuskript).

Scenen är ungefär 49 minuter in i filmen och föregås av att Larry och Julia har hört ett ljud från vinden. Larry går in på vinden men ser inget misstänkt. Julia, som känner till att Frank är i huset och behöver blod för att överleva, står utanför och ser förskräckt ut. Larry går ut från vinden och stänger dörren in till vinden, och i nästa bild får vi se råttor som är uppspikade på väggen. När nästa scen börjar (49:05) ser vi Larry och Julia som börjar kyssas och går in i deras gemensamma sovrum. De står i dörröppningen när man ser någon passera förbi kameran (49:21) och försvinna ur bild till höger. Julia ser alltjämt misstänksam ut och de lägger sig på sängen. Vi får sen se de två på sängen, sett i perspektiv från garderoben, och ett pålagt ljud, som är hjärtslag, hörs (49:37). Tillbaka till Larry och Julia på sängen, några inklippsbilder på nagellacksburk som har välts ut och Julia som är mycket uppskärnad och ser sig om i rummet. Hon tittar mot garderoberna och nästa klipp är inifrån garderoben igen (49:58). Samma hjärtslag kommer återigen på ljudspåret och sedan får man se hur garderobsdörrarna öppnas (50:01).

Frank kommer ut ur garderoben och Julia får syn på honom. Frank faller ut en kniv i sin hand och närmar sig de båda i sängen. Larry ligger på Julia med ryggen åt garderoben och Frank. Julia försöker komma loss från Larry och säger upprepade gånger "No, no please" samtidigt som hon tittar på Frank som kommer närmare. Frank kommer fram till sängen och tar upp en råtta som han håller i handen (50:28). Han skär råttan i två delar och Julia ser vad som händer och säger upprepade gånger "No, please no". Frank backar tillbaka mot garderoben (50:44) och Julia börjar gråta. Larry reser sig upp och undrar vad som är fel. Scenen slutar med att Larry reser sig och går därifrån med orden "I just dont understand whats wrong with you" och Julia ligger ensam kvar och tittar mot garderoben.

Scenval 2.

"Kvinnomord".

Scen 167-173 i originalmanus (Originalmanuskript).

Scenen börjar 01:11:50 in i filmen och man får se Kirsty komma ut från vinden där hon har fått reda på av cenobiterna att hennes far, Larry, egentligen är hennes farbror Frank som tagit skinnet från Larry och därmed ser ut som Larry. Hon rusar nerför trappan och blir stoppad av Julia som inte vill att hon ska springa ut. De två börjar bråka (01:12:00) och Larry/Frank kommer in i bilden och undrar vad som står på (01:12:10). Han försöker övertyga den flyende Kirsty att allt är bra och att hon borde stanna där med Larry/Frank och Julia. Kirsty inser att det är Frank som döljer sig under Larrys utseende och blir förfärad. Frank griper tag i henne och hon river Frank på kinden varvid han släpper taget om henne (01:12:50). Kirsty springer upp för trappan där hon blir stoppad av Julia som håller fast henne. Frank tar upp sin kniv och närmar sig de båda i trappan (01:13:02). När Frank ska sticka kniven i Kirsty lyckas hon väja undan och kniven träffar Julia i bröstet (01:13:18). Kirsty springer undan, uppför trappan, och ser hur Frank tar tag i Julia och "suger livskraften ur henne med sina händer" med kommentaren "Nothing personal, babe". Man får därefter se hur Frank drar kniven ur den nu döda Julia (01:13:45) och han går sedan uppför trappan för att leta rätt på Kirsty. Han säger på väg upp "Where are you?" och sedan byter det till bilden där Kirsty står högst uppe i trappan, vid vindsdörren.

Analys av scenerna.

Scen 1.

Den bortklippta sekvensen i scen 1 är på 13 sekunder. Det låter inte som så mycket, men i sin kontext utgör den en ganska väsentlig del i handlingen. I den klippta versionen är segmentet där Frank står vid sängen och skär i råtтан helt borta. I den klippta versionen får man se Frank komma fram till sängen med en kniv i handen medans Julia säger "no, please no". Sedan klipp, och Frank avlägsnar sig bort från sängen med kniven i handen. Man får inte se råtтан överhuvudtaget i den klippta versionen utan här blir meningen i scenen att Frank tänker döda Larry men gör det inte på grund av Julias klagan.

Klipppet blir då i tidsintervallet 50:27 - 50:40 ungefär.

I ursprunget blir ju meningen en helt annan då Frank tydligt visar att han desperat behöver blod för att bli "fullständig", inte som man uppfattar det i den klippta versionen att Frank vill döda sin bror omedelbart. Frank framstår som att han tar order av Julia, i och med att hon säger till honom att inte göra det, indirekt, men egentligen utnyttjar han henne för att föra offer till honom så han kan få tillbaka sin "livskraft". Julia är en länk mellan bröderna och i den klippta versionen framstår det som att hon inte alls vill att Larry ska dö. Men hennes mening är att hon vill vänta lite innan Frank och hon fullbordar Franks resa till att bli "normal". Han måste offra sin broder för att ta hans roll och för att kunna bli komplett igen (Leffler sid. 117).

Hur kan man då få det senare resonemanget att hålla i den klippta versionen? Svaret är enkelt, det går inte om man inte läst boken eller sett den ocensurerade versionen av filmen. Det här är bara en i raden av många klippningar som gör åskådaren konfunderad över Julias roll i filmen. Jämför man denna sekvens med samtida filmer så framstår den som ganska harmlös.

Sekvensen hamnar under det som Biografbyrån kallar "Hänsynslöst våld mot djur" även om råtтан i fråga är död. Det är inte konstigare än en dissektion som man fick göra på biologin på högstadiet, förutom att här finns den med i en annan kontext. Ser man till andra fil-

mers våld är just dödandet av djur inte så vanligt förekommande. I till exempel filmen **Plato-on** skjuts en gris men det enda man uppfattar från det är grisens skrikande under cirka 10 sekunder när den dör, då det inte visas visuellt. Här blir det mer avskyvärt då det handlar om att döda ett djur långsamt i förhållande till en redan död råtta. Vad gäller ljudbilden har faktiskt Biografbyrån lyckats bibehålla en del av stämningen från det ursprungliga klippet då det i bakgrunden är åska som dundrar och kameravinkeln är konstant, så klippet känns inte riktigt på samma sätt "fel", som i nästföljande scen jag tar upp. I klippet förekommer heller ingen musik så det som gör klippet så påtagligt att något är bortaget är att scenen blir näst intill händselös.

Scen 2.

Den här sekvensen är i sin oklippta version 127 sekunder. Statens Biografbyrå har klippt bort 39 sekunder av dessa ursprungliga 127. Det som är bortklippt ligger i tidsintervallet 01:13:17 - 01:13:56 vilket får resultatet att vi ser Kirsty nere i trappan, fasthållen av Julia,

Kirsty lyckas bryta sig loss från Julia, Julia får kniven i magen, klipp, och sen är Kirsty högst upp i trappan och Frank ropar efter henne. Ett helt ologiskt hopp och vi får inte se vad som händer med Julia. Hon är inte längre med i filmen, utan har här försvunnit helt från handlingen. Man skimtar henne dock när Kirsty springer nerför trappan i slutet på filmen men som sagt man får ingen som helst förklaring till vart hon tog vägen. För genom hela filmen har hon hjälpt Frank och man blir fundersam på varför hon helt plötsligt inte hjälper honom längre. Arnman skriver i sin bok att det oftast är kvinnor som blir offer i skräckfilm (Arnman sid. 147). Skulle det då vara anledning till att ta bort större delen av scenen? För i de flesta fall i skräckfilmer så är det oftast en kvinna som överlever till slutet. Då blir meningen helt omvänd om man ser det ur det perspektivet. Om man skulle censurera en film på grund av att en kvinna blir offer skulle det inte bli mycket kvar av någon film som går under genrerna action, skräck eller thriller.

"Hellraiser är en populär film bland kvinnor och detta beror säkert delvis på att filmen många gånger tar ställning för kvinnorna mot männen" (ibid sid. 126). Således kan det tolkas så att Statens Biografbyrås censur av delar av scenen strider mot filmens egentliga syfte. Att hävda kvinnorna mot männen i en annars mansdominerad värld. I **Hellraiser** är det dessutom bara ett kvinnligt offer och det är just karaktären Julia. Alla andra offer är män, så censuren av scenen blir således ännu mer obegriplig. "The particular significance of Hellraiser is that it was the most mentioned film in a study of female horror film fans and followers" (Cherry sid. 11) belyser även det samma sak jag skrev i tidigare mening. Idag när man ser filmen i sin helhet blir dessa ovanstående citat mer begripliga än när man såg den klippta versionen.

Det är även klippt "rakt av" utan hänsyn till ljud eller annat vilket också skapar en känsla av att något är galet med filmen. Statens Biografbyrå tog med andra ord ingen som helst hänsyn vare sig till regissör eller den som skapat musiken för det tänkta klippet. Även Franks

replik "Nothing personal, babe." försvinner också i och med klippningen. Här framgår det ju klart och tydligt att Frank utnyttjat Julia för att kunna återuppstå från de döda.

Vad gäller just ljudet i klippet blir det väldigt påtagligt då klippet tar bort musiken tvärt istället för den uttoning som är i orginalsekvensen. Klipprytmen blir också lidande då det i början på sekvensen är tre korta, snabba klipp följt av ett längre klipp och sen 3-4 korta, snabba klipp igen. Denna klippning, tillsammans med musiken, bygger ju en spänning som når sitt klimax några sekunder efter att Julia har fått kniven instucken i sig. I den klippta sekvensen bryts rytmen och den förväntade "spänningen" som byggts upp blir därmed abrupt bortagen. Vad gäller våld mot kvinnor i krigsfilmerna jag jämför med, är det påtagligt mycket större och grövre. I **Casualties of War** våldtas och misshandlas en kvinna kontunerligt under nästan hela filmen, och det är det som handlingen bygger på. Även i **Platoon** förekommer det våldtäktsscener som påvisar att det var en grabbig miljö och ingen brydde sig egentligen om kvinnorna som befann sig i ett fiendeland. I **Hamburger Hill** målas bilden av asiatiska prostituerade upp och det var helt i sin rätt att använda våld i samband med samlag.

Diskussion.

De som jobbade vid Biografbyrån 1987 med censur var:

- Tyra Johansson, riksdagsledamot (s)
- Carin Atterling Wedar, journalist
- Ana Maria Hellström-Narti, journalist
- Carl-Eric Nordberg, författare
- Lars Du Rietz, skolinspektör

Tyra Johansson var även ordförande på Biografbyrån och departementssekreteraren Lars Marén var sekreterare. Gunnel Arrbäck var sittande direktör för byrån från 1983 till 2007 (Arrbäck sid. 93, 136) men ansåg att vuxencensuren var förlegad och avgick självmant från posten som direktör 2007. I sammanträdesprotokollet från den 27 oktober 1987, när granskningen av **Hellraiser** genomfördes, framgår det att ordförande Johansson och ledamot Du Rietz yrkade på förbud för filmen. Rådet godkände den dock från 15 år med 13 klipp (ibid sid. 219).

Att filmer förbjuds på grund av att en eller flera i rådet reserverar sig mot beslutet är inte ovanligt. Ett bra exempel är filmen **Missing In Action II - The Beginning** (Lance Hool 1985), som först var uppe i rådet för granskning 22 september 1986 och då förbjöds.⁵ Filmen dök upp igen 12 januari 1987 i en nedklippt version och rådet godkände den från 15 år med ytterligare några kompletterande klipp. Dock reserverade sig rådets ordförande Johansson mot beslutet och filmen förbjöds. 27 augusti samma år var det dags igen för filmen att granskas i en ytterligare nedklippt version. Rådet beslöt återigen att godkänna filmen från 15 år men nu reserverade sig ledamöterna Rune Hallberg (folkhögskolelärare, suppleant för

⁵<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-sortfield=KontrollDatum&-sortorder=descend&-op=cn&TitelDoek=missing%20in%20action&-max=10&-recid=39797&-find=15/03-2010>

Tyra Johansson) och Malin Olsson (ombudsman, suppleant för Carin Atterling-Wedar) mot beslutet och filmen förbjöds återigen (ibid sid. 216, 219).

Även regeringen har möjlighet att ta beslut i censurfrågor om det kommer upp till rättsak. 2 september 1987 var filmen **Commando** (Mark L. Lester 1985) inne för omgranskning av nedklipp version inför videosläpp. Filmen förbjöds 1985 och likaså nu. Senare fick Biografbyrå godkänna den efter ett beslut av regeringen att upphäva beslutet om förbud för filmen.⁶ Andra filmer som har varit uppe i rådet flertalet gånger och förbjudits, klippts ner, förbjudits, klippts ner och så vidare, är **Sudden Impact** (Clint Eastwood 1983) som under åren 1983-1995 förbjöds inte mindre än 5 gånger. Den godkändes för lansering på video 1995 från 15 år, nedklipp drygt 5 minuter. Även filmen **Death Weekend** (William Fruet 1976) som mellan åren oktober 1976 och maj 1990 förbjöds 11 gånger, varav två gånger av regeringsrätten (ibid sid 75-79). I maj 1990 beslutades att den fick släppas för videodistribution från 15 år med ett klipp på drygt en minut.⁷

Intressant är att samma år som **Hellraiser** lanserades, 1987, beslutade Svenska Barnfilm-nämnden (nämnden lades ner 1990 i samband med att Våldsskildringsrådet bildades) att tillåta filmen **Stockholmsnatt** (Staffan Hildebrand 1987) från 15 år där våld skildras relativt realistiskt och framför allt är det trovärdigt våld då filmen utspelar sig i nutid utan inslag av övernaturliga ting. Nämndens motivering var ", intressant tonårsfilm, bör kunna visas för yngre tonåringar" (ibid sid. 235).

Så hur appliceras censuren på klart fiktivt våld kontra "realistiskt" våld kan man undra. Om man ser till skräckfilmer som kom 1987 så som **Hellraiser**, **A Nightmare on Elm Street III: Dream Warriors** (Chuck Russel 1987), **The Lost Boys** (Joel Schumacher 1987), **Creepshow II** (Michael Gornick 1987) och jämför dessa med actionfilmer som kom samma år så som **Full Metal Jacket** (Stanley Kubrick 1987), **Lethal Weapon** (Richard Donner 1987), **Robocop** (Paul Verhoeven 1987) och **Heartbreak Ridge** (Clint Eastwood 1986). De första filmerna i gruppen skräckfilmer är sådana att de innehåller element som helt klart är baserade på fantasi. Det är

⁶<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-sortfield=KontrollDatum&-sortorder=descend&-op=cn&TitelDoek=commando&-max=10&-recid=39680&-find= 15/03-2010>

⁷<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-sortfield=KontrollDatum&-sortorder=descend&-op=cn&TitelDoek=death%20weekend&-max=10&-recid=37854&-find= 15/03-2010>

zombier, vampyrer och "drömväsen" som är vanligast inom genren. I den andra gruppen med actionfilmer är det karaktärer som kan uppfattas som helt legitima, förutom karaktären i **Robocop**, och inte skapade utifrån övernaturliga principer. Bedömningsgrunderna för filmer ska ju inte påverkas av vilken genre eller budget filmen har utan det våld som ska censureras, ska ju censureras på likvärdiga grunder. Om man ser till skräckfilmerna ovan så blev **A Nightmare on Elm Street III** förbjuden vid första granskningen, klipptes ner drygt 20 sekunder av bolaget själva, förbjöds även vid den andra granskningen och klipptes ner ytterligare två och halv minut av bolaget och blev godkänd från 15 år (Bilaga 3, 4 och 5). **The Lost boys** släpptes för 15 år med två klipp (Bilaga 6) och **Creepshow** förbjöds helt (Bilaga 7). Vad gäller actionfilmerna ser det inte något annorlunda ut då **Full Metal Jacket** godkändes helt utan klipp från 15 år, **Lethal Weapon** godkändes från 15 år med 6 klipp om sammanlagt 189 sekunder (Bilaga 8), **Robocop** godkändes från 15 år med sammanlagt 13 klipp på 293 sekunder (Bilaga 9), **Heartbreak Ridge** godkändes från 15 år utan klipp.

Om man känner igen titlarna på filmerna börjar ett mönster skönjas. Därför beslöt jag mig här för att titta närmare på några krigsfilmer som släpptes runt året 1987. **Platoon**, **Hamburger Hill**, **Dirty Dozen: The Deadly Mission** och **Casualties of War**, som nämndes i inledningen har alla godkänts utan klipp av Biografbyrån under 1987⁸. Här är ju våldet i allra högsta grad trovärdigt och framför allt *visuellt* trovärdigt. Män, kvinnor och barn sprängs, skjuts, miss-handlas och våldtäkt av kvinnor är förekommande i alla dessa filmer, och det är inget som

⁸Länkar till bedömningsåtgärderna på Biografbyråns hemsida. Jag valde att lägga de som noter istället för bilagor då jag anser att det räcker med bilagor till de filmer som censurerats då de innehåller mer relevant information än de som blev ocensurerade. Länkarna kontrollerade 15/03-2010.

Platoon:

<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-sortfield=KontrollDatum&-sortorder=descend&-op=cn&TitelDoek=platoon&-max=10&-recid=39630&-find=>

Hamburger Hill:

<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-sortfield=KontrollDatum&-sortorder=descend&-op=cn&TitelDoek=hamburger%20hill&-max=10&-recid=39250&-find=>

The Dirty Dozen; The Deadly Mission:

<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-op=cn&TitelDoek=the%20dirty%20dozen&-max=10&-recid=39513&-find=>

Casualties Of War:

<http://193.15.197.33/FMPro?-db=wfilm.fp5&-format=detalj.htm&-lay=webgrund&-op=cn&TitelDoek=casualties%20of%20war&-max=10&-recid=38204&-find=>

Biografbyrån har ansett behöver censureras. Dessutom är språket åt det mer vulgära hållet filmerna igenom och droger/alkohol framställs ofta som något positivt. Alla filmer som beskrivits har fått en 15 årsgräns vilket kan anses som rimligt utifrån det visuella våldet som förekommer men man får inte heller glömma bort ansvaret som föräldrarna har gentemot sina barn. Vad gäller biografen åligger det dem själva att ha kontrollanter som stoppar minderåriga från att se filmer som är förbjudna, men inom hemmets väggar finns ingen personal som tar hand om det.

Från filmen Platoon 1986. Sgt Barnes spelas här av Tom Berenger och den lilla flickan av Li Thi Van.

Bilderna på föregående sida visar hur en ung flicka blir hotad med en pistol. Sekunderna innan har hennes mor skjutits ner kallblodigt av samme man som nu hotar henne. Något som förekommer ofta i kommentarerna till censurklippen är just "hot mot barn", "våld mot kvinna", "mord på kvinna" som speglar anledningen till varför sekvensen har klippts bort. I ovanstående exempel är det ju helt klart ett fall av "hot mot barn". Varför är det här våldet mer berättigat att visas än det klart fiktiva våldet? Borde det inte vara tvärtom kan man fråga sig.

Bortklippt sekvens i filmen Hellraiser med bedömningen "Våld mot kvinna".

Så frågan om vilket hot som upplevs som mest realistisk, om man ser på de båda exemplen ovan, kvarstår. En förbittrad och hänsynslös amerikansk soldat som vill hämnas sin döde kamrat, eller ett fantasimonster som kommer för att hämta din själ när du öppnat en magisk låda? Då censuren handlar om att bestämma över vad vuxna ska få se eller inte tror jag egentligen inte det spelar någon roll. En vuxen är kompetent att avgöra att båda fallen är fiktion, det vill säga under normala omständigheter. Särfall finns såklart alltid och kommer alltid att finnas. Det är snarare så att det är lättare att skylla sitt eget handlande på en film eller ett spel istället för själv ta ansvar för sina handlingar.

Censuren i Sverige handlar om just vuxencensur då dessa filmer har fått en åldersgräns som barnförbjudna. Svaret på de tidigare frågorna finns under kapitlet "Biografbyråns praxis

och bedömningar 1911-2000" och på sidan 73 i boken Statens Biografbyrå 1911-2001, andra stycket, är följande skrivet:

Det bör samtidigt påpekas att en alltmer medveten policy hos byrån kom att bli att skilja mellan kvalitetsfilmer och ren underhållning och att i flera fall tillåta scener med grovt våld i filmer som generellt bedömdes ha kvalitet.

Citatet är från ett avsnitt ur kapitlet där författaren beskriver förändringar under 1980 talet inom Biografbyrån. Det här betyder att de ansåg att våld som var kvalitativt var således inget man behövde censurera, till skillnad mot det kvantitativa våldet. I min mening blir det så att de resonerar att våld som ser ut att vara på riktigt behöver inte censureras, men våld som ser klart fiktivt ut, däremot behöver censureras. Det här blir i min mening en snedvriden tolkning av våld på film. Om en film inte har lika stort ekonomiskt stöd så blir den lättare censurerad, vilket i en del fall kan leda till att åskådaren upplever filmen annorlunda mot hur regissören avsett den, som jag skrev tidigare. Ser man till budget hade till exempel **Platoon** \$6.500.000⁹, **Casualties of War** \$22.500.000¹⁰ och **Hellraiser** blygsamma \$1.000.000 i budget. Den av Biografbyrån förbjudna filmen **Missing In Action II** hade en budget på \$2.4190.00¹¹, och blev som bekant förbjuden i flera omgångar (alla värden är omräknade till dagens penningvärde, 2010). I slutänden så är det inte en films budget som står för hur filmen upplevs, utan förhållandet mellan regi, plot och skådespeleri som oftast styr detta. Ett bra exempel på det är filmen **The Blair Witch Project** (Daniel Myrick och Eduardo Sánchez 1999) som hade en budget på \$60.000 men som har spelat in otroliga \$140.540.000 hittills¹², och är av många ansedd som en mycket bra film som är väl genomtänkt snarare än välgjord rent estetiskt. Dock bör tilläggas att filmen i sig inte på något sätt är dåligt gjord sett ur tekniska aspekter. Så Biografbyråns bedömningsgrund är inte bara felaktig utan skulle också kunna ses som diskriminerande i fråga om pengar och distribution av filmen.

Huruvida de som var anställda av Biografbyrån som censorer var kunniga inom film framgår inte, utan det som finns dokumenterat är deras yrke. Författare, lärare och politiker var de vanligaste yrkena hos censorerna under större delen av seklet men detta har ändrats på senare tid då det blev mer aktuellt för Biografbyrån att sätta åldersgränser istället för att klippa

⁹ <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=platoon.htm> 15/03-2010

¹⁰ http://www.saturdaynightlive.freebase.com/view/en/casualties_of_war 15/03-2010

¹¹ http://wopedia.mobi/en/Missing_in_Action_2:_The_Beginning 15/03-2010

¹² <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=blairwitchproject.htm> 15/03-2010

i filmer. I år. 2010, söker Biografbyrån en filmcensor och två ersättare och skallkraven för tjänsterna är:

Censor ska enligt instruktionen ha ”kvalificerad utbildning och erfarenhet i barnpsykologi, sociologi, pedagogik, barnpsykiatri eller något annat ämne som är av värde vid prövningen”.

- Adekvat akademisk utbildning.
- Goda kunskaper i engelska.
- Kunskap om, erfarenhet av och engagemang i frågor som rör barns och ungas mediasituation.
- Möjlighet att anpassa dig till de arbetstidsvillkor som redogjorts för ovan.

I övrigt är det meriterande om du har:

Erfarenhet av att arbeta med barn och ungdomar.
Kunskap om film och medier.

Här ser man tydligt att det är den psykologiska och sociologiska utbildningen som står i fokus och inte filmvetandet eller filmkunskapen. Men borde inte kunskap om film värderas högre när det gäller en tjänst där man ska behandla film? För i många filmer gäller det att kunna läsa mellan raderna och tolka vad som sker på duken istället för att bara tolka vad man faktiskt *ser*. Det är dock viktigt att det finns en psykologisk aspekt inom censuren då det gäller ändamålet att kunna sätta åldersgränser på ett korrekt sätt, men kanske skulle det även innefatta kravet att man har någon form av media- eller filmkunskap istället för att det bara är meriterande. Sen ska det tilläggas att sammansättningen av rådet sedan 90 talet mer baserats på just psykologiska erfarenheter. Under tiden 1963-1969 var en pastor vid namn Gunnar Dahmén censor på Biografbyrån. Kan en pastor hålla sig objektiv om en film kritiserar den religion han jobbar inom, och dessutom har svurit trohet till? Det krävs då av denna person att han kan skilja på fiktion och verklighet och inte blanda in sina egna religiösa aspekter i jobbet.

Slutsats.

Skräckfilm förmedlar rädslan som vi så gärna vill känna. Om vi vill bli skrämnda av en film går vi inte och ser en romantisk komedi, vi väljer en film som vi känner kan skrämma oss. Om filmen inte lyckas med det anser vi den vara dålig om våra förväntningar inte alls blir som vi tänkt oss.

Slashergeren innehåller utan tvekan filmer som enbart är till för att skrämmas och en del filmer produceras enbart för att provocera. Men **Hellraiser** innehåller så mycket mer än det traditionella bloddrypande och lemlästande, även om det finns där. En skräckfilm där beskådaren känner sig mer närvarande, mer engagerad i än andra liknande filmer (Crutchfield sid. 278). Förutsatt att den inte är censurerad vill säga. För det blir i och med censurering inte alls som regissören tänkt sig filmen och således inte som regissören tänkt sig att åskådaren ska uppleva filmen. Man kan dra liknande paralleller med att TV4 blev dömda för att ha avbrutit Claes Erikssons film **Hajen som visste för mycket** (Claes Eriksson 1989) för att visa reklam. Censureringen kan dock anses som ytterligare ett steg därför att den tar bort segment helt och hållet ur en film, vilket åskådaren inte har möjlighet att få se. Att sedan bedöma filmer utifrån hur kvalitativ den är kan ses som felaktigt, och framför allt är det inte rättvist mot de som gjort filmen.

Slutsatsen blir enligt min mening att Statens Biografbyrå gjort sig skyldig till lagbrott enligt lagen om upphovsrätt. Om det skulle delas ut skadestånd retroaktivt fick svenska folket förmodligen punga ut med en ganska ansevärd summa.

I dagsläget ser det ut som att Biografbyrån kommer att läggas ner, då även de som är ansvariga för institutionen proklamerar för detta.

Jag vill avsluta med ett citat ur filmen **Hellraiser**, som på ett litet elakt vis, speglar åsikterna om deras arbete, då detta skiljer sig bland det svenska folket.

Det är karaktären Pinhead, som spelas av Doug Bradley, som säger:

"Demon to some, angel to others."

Källförteckning.

TRYCKTA KÄLLOR:

Arnman, Anna (2005) *Hellraiser: om Clive Barkers film*, Lund: Ellerströms.

Arrbäck, Gunnel (2001) *Statens Biografbyrå 1911-2000*, Stockholm.

Barker, Clive (1991) *The Hellbound Heart*, Storbritannien: Clays Ltd.

Cherry, Brigid (2005) "Broken Homes, Tortured Flesh *Hellraiser* and the Feminine Aesthetic of Horror Cinema" i *Film International*, Volym 3, nr 5 September 2005.

Crutchfield, Susan (1999) "Mythologies of Violence in Postmodern Media", *Touching Scenes and Finishing Touches: Blindness in the Slasher Film* ed. Christopher Sharrett, Detroit: Wayne State University Press.

Hanke, Ken (1991) *A critical guide to horror film series*, New York: Garland Publishing Inc.

Hill, Annette (1997) *Shocking Entertainment, Viewer Response to Violent Movies*, West Sussex: John Libbey Media.

Leffner, Yvonne (2001) *Skräck - som fiktion och underhållning*, Lund: Studentlitteratur.

Svensk Lagstiftning: Upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) 1Kap. 3§.

Svensk Lagstiftning: Lag om granskning och kontroll av filmer och videogram, §4 Bedömningsgrunder och åldersgränser (1990:886).

INTERNETKÄLLOR:

Dalquist, Ulf och **Nyman, Anders** Artikel om Statens biografbyrå och censur.
<http://www.dn.se/opinion/debatt/filmcensuren-ar-otidsenlig-och-en-ren-symbolhandling-1.656130>
Publicerad 2006-08-17.

Linnel, Stig, Ohederligt och manipulativt av Filmkrönikan.
<http://www.journalisten.se/debatt/4554/stig-linnell-ohederligt-och-manipulativt-av-filmkroenikan>
Publicerad 2002-12-10

Originalmanuskript till filmen *Hellraiser*, av Clive Barker.
<http://www.cenobite.com/library/hr1-861119.txt>
19 November 1986.

Studio S - Artikel
http://sv.wikipedia.org/wiki/Studio_S
21 mars 2009.

FILMFÖRTECKNING:

Censurklipp. Arkivrulle 2:217, inslag 4, granskningsnummer: 127 202. Arkivnummer ZA_T00-0268, Svensk Mediedatabas.

Hellraiser, Collector's Edition, DVD, Atlantic Film AB 2002; Lakeshore International 1987.

Hellraiser, VHS, Juno Media 1988; Lakeshore International 1987.

Studio S, SVT 1980: Stockholm, sändes 2 december 1980.
Finns på YouTube i 7 delar om cirka 10 minuter styck.

Bilaga 1

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

HELLRAISER	
Originaltitel:	HELLRAISER
Regissör:	BARKER, CLIVE
År och land:	1987 United Kingdom
Distributör i Sverige:	JUNO MEDIA
Beslut:	Från 15 år
Beslutsdatum:	1987-11-16
Längd i tid:	1:33:31
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	13
Klipptid och beskrivningar:	0:00:02 - Närbild av krokar i människokropp 0:00:13 - Mord med hammare 0:00:17 - Scener med krokar och blodig man 0:00:13 - Närbild av rätta som knivskärs 0:00:07 - Blodsugning 0:00:11 - Scen med blodig man 0:00:22 - Nedslagning + blodig man 0:00:15 - Våld mot kvinna 0:00:39 - Kvinnomord 0:00:06 - Bilder av lik och maskar 0:00:33 - Knivhot + blodigt skelett 0:01:02 - Scen där man slits i stycken 0:00:35 - Kamp kvinna - monster
Skådespelare:	HIGGINS, CLARE ROBINSON, ANDREW LAURENCE, ASHLEY CHAPMAN, SEAN HINES, ROBERT SMITH, OLIVER
Granskningsnummer:	127202

Bilaga 2

Filmens handling i korthet

Filmen börjar med att Frank Cotton köper en pusselkub i ett oidentifierat muslimskt land som han sedan ses öppna med förödande konsekvenser. Krokar från ingenstans skjuts in i hans hud och sedan ses en mystisk gestalt med spikar insatta över hela huvudet (senare döpt till Pinhead) peta bland Franks sönderslitna kropp. I nästa scen anländer Franks bror Larry och hans fru Julia till ett stort övergivet hus som tillhörde de båda brödernas framlidna mor. Det två har planerat att röja ut och flytta in dit. Paret hittar spår efter Frank bott i huset men de blodiga resterna efter hans kropp har försvunnit spårlöst från husets vind så de tror att han är någon annanstans. Bland Franks tillhörighet hittar Julia ett foto av sig själv tillsammans med Frank och det avslöjas att hon och Frank tidigare hade haft en het kärleksaffär tillsammans. I samband med inflyttningen några dagar senare introduceras Larrys dotter Kirsty och vi får reda på att Julia är hennes styvmor. Julia som inte drar jämnt med Kirsty och som har problem med sin relation till Larry, drar sig tillbaka till vinden och minns tillbaka till affären med Frank. Samtidigt skadar sig Larry (som har fobi för blod) på en spik och letar blödande reda på Julia för att hon hjälpa honom till sjukhus. Blodet som han spiller på vinden suggs upp av ett hjärta under golvbrädorna (det enda som finns kvar av Frank) och under kvällen återuppstår han delvis. Frank saknar stora delar av sin muskulatur och hud och när Julia återigen ger sig in på vinden efter att ha hört ett mystiskt ljud därifrån upptäcker hon den groteske Frank som säger att han behöver mer blod för att bli normal igen. Han lovar att de då kan bli tillsammans igen men att de måste fly då han jagas av "cenobiterna" som var hans plågoandar efter att han öppnat kuben (som han trodde skulle leda till en ny värld av njutning). Julia går med på detta och förför en rad män som hon tar med till huset och slår ihjäl med en hammare så att Frank kan absorbera deras blod. Till slut är Frank återställd så när som på sin hud men samtidigt anländer Kirsty som upptäcker honom och lyckas fly undan med kuben.

Kirsty springer iväg från huset men kollapsar av utmattning. Hon vaknar upp på sjukhus och säger sig lida av minnesförlust. Doktorn säger att hon höll i hårt i kuben när hon blev upptäckt

och lämnar den hos henne för att friska upp hennes minne. Kirsty börjar sedan (ensam) undersöka kuben och lyckas öppna den. Detta leder till att cenobiterna ledda av "Pinhead" dyker upp och informerar henne om att hon kallat på dem för att de skall ta henne med sig till sin egen dimension där hon kommer att torteras och att ingen underkommer dem. I ett försök att rädda sig själv berättar Kirsty att Frank undkommit och cenobiterna går då med på att följa med henne och infånga honom igen. Frank har dock under tiden slagit ihjäl Larry och tagit hans hud som sin egen. Så när Kirsty dyker upp säger han bara att han är Larry och att han upptäckt och dödat Frank men när han råkar avslöja sig flyr Kirsty undan (efter att Frank dödat Julia och absorberat hennes blod). Cenobiterna fångar in Frank och han slits i småbitar av krokar framför ögonen på Kirsty. Efter det börjar cenobiterna jaga efter Kirsty men hon lyckas stänga kuben och därmed skicka tillbaka cenobiterna till deras egen värld en efter en. Filmen slutar med att Kirsty lägger kuben i en eld i hopp om att förstöra den. En uteliggare går dock obekymrat fram till elden, plockar upp kuben, förvandlas till en bevingad demon och flyger iväg med den. I filmen sista scen är kuben återigen till salu från samma ägare som sålde den i början.

Texten "Filmens handling i korthet" är hämtad från Wikipedia och rättats avseende stavfel och syftningsfel i originaltexten.

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Hellraiser>

Bilaga 3

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

TERROR PÅ ELM STREET 3 - FREDDYS ÅTERKOMST	
Originaltitel:	NIGHTMARE ON ELM STREET 3, A - DREAM WARRIORS
Regissör:	RUSSELL, CHUCK
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	SUCCÉFILM AB
Beslut:	Förbjuden
Beslutsdatum:	1987-08-04
Längd i tid:	1:32:44
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	0
Skådespelare:	ENGLUND, ROBERT FISHBURNE, LAURENCE ARQUETTE, PATRICIA LANGENKAMP, HEATHER POINTER, PRISCILLA WASSON, CRAIG
Granskningsnummer:	126939

Bilaga 4

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

TERROR PÅ ELM STREET 3 - FREDDYS ÅTERKOMST	
Originaltitel:	NIGHTMARE ON ELM STREET 3, A - DREAM WARRIORS
Regissör:	RUSSELL, CHUCK
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	SUCCÉFILM AB
Beslut:	Förbjuden
Beslutsdatum:	1987-09-10
Längd i tid:	1:32:19
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	0
Skådespelare:	ENGLUND, ROBERT EASTMAN, RODNEY FISHBURNE, LAURENCE ARQUETTE, PATRICIA SAXON, JOHN LANGENKAMP, HEATHER POINTER, PRISCILLA WASSON, CRAIG GABOR, ZSA ZSA
Granskningsnummer:	127016

Bilaga 5

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

TERROR PÅ ELM STREET 3 - FREDDYS ÅTERKOMST	
Originaltitel:	NIGHTMARE ON ELM STREET 3, A - DREAM WARRIORS
Regissör:	RUSSELL, CHUCK
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	SUCCÉFILM AB
Beslut:	Från 15 år
Beslutsdatum:	1988-07-14
Längd i tid:	1:29:48
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	0
Skådespelare:	ENGLUND, ROBERT EASTMAN, RODNEY CAVETT, DICK FISHBURNE, LAURENCE ARQUETTE, PATRICIA SAXON, JOHN LANGENKAMP, HEATHER POINTER, PRISCILLA WASSON, CRAIG GABOR, ZSA ZSA
Granskningsnummer:	127738

Bilaga 6

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

LOST BOYS, THE	
Originaltitel:	LOST BOYS, THE
Regissör:	SCHUMACHER, JOEL
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	WARNER-COLUMBIA
Beslut:	Från 15 år
Beslutsdatum:	1987-10-06
Längd i tid:	1:37:30
Format:	FILM Spelfilm Cinemascope Färgfilm
Antal klipp:	2
Klipptid och beskrivningar:	0:00:37 - scen med vampyr i upplösning 0:00:35 - elektrifiering av man
Skådespelare:	HAIM, COREY FELDMAN, COREY GERTZ, JAMI SUTHERLAND, KIEFER HERRMANN, EDWARD WIEST, DIANNE PATRIC, JASON HUGHES, BARNARD
Granskningsnummer:	127085

Bilaga 7

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

CREEPSHOW 2	
Originaltitel:	CREEPSHOW 2
Regissör:	GORNICK, MICHAEL
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	JUNO MEDIA
Beslut:	Förbjuden
Beslutsdatum:	1987-06-23
Längd i tid:	1:29:22
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	0
Skådespelare:	KENNEDY, GEORGE CHILES, LOIS LAMOUR, DOROTHY BEER, DANIEL SAVINI, TOM JOHN DOMENICK SALSEDO, FRANK S. MCCALLANY, HOLT HOLBROOK, DAVID HANNAH, PAGE
Granskningsnummer:	126876

Bilaga 8

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

DÖDLIGT VAPEN	
Originaltitel:	LETHAL WEAPON
Regissör:	DONNER, RICHARD
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	WARNER-COLUMBIA
Beslut:	Från 15 år
Beslutsdatum:	1987-06-30
Längd i tid:	1:48:48
Format:	FILM Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	6
Klipptid och beskrivningar:	0:00:16 - Eldslåga mot arm 0:01:06 - Tortyr 0:00:24 - Två mord 0:00:04 - Mord 0:00:48 - Slagsmål 0:00:31 - Slagsmål
Skådespelare:	BUSEY, GARY GLOVER, DANNY GIBSON, MEL ATKINS, TOM LOVE, DARLENE WOLFE, TRACI RYAN, MITCHELL THIBEAU, JACK
Granskningsnummer:	126894

Bilaga 9

Utdrag från Statens Biografbyrås hemsida.

ROBOCOP

Originaltitel:	ROBOCOP
Regissör:	VERHOEVEN, PAUL
År och land:	1987 USA
Distributör i Sverige:	SVENSK FILMINDUSTRI AB
Beslut:	Från 15 år
Beslutsdatum:	1987-10-23
Längd i tid:	1:42:00
Format:	VIDEO Spelfilm Vidfilm Färgfilm
Antal klipp:	13
Klipptid och beskrivningar:	0:00:03 - Nedskjutning. 0:00:07 - Scen där man kastas ut mot polisbil. 0:00:06 - Konsekvensklipp: man ramlar från motorhuv. 0:00:09 - Skottlossning. 0:00:33 - Scen där två män antastar en kvinna. 0:00:26 - Nedskjutning. 0:00:44 - Skottlossning. 0:00:42 - Skottlossning. 0:01:09 - Skottlossning. 0:00:14 - Slag mot och pålning av robot. 0:00:27 - Scen där man upplöses av syra. 0:00:34 - Scen där man upplöses av syra. 0:00:05 - Nedskjutning.
Skådespelare:	WELLER, PETER ALLEN, NANCY COX, RONNY SMITH, KURTWOOD FERRER, MIGUEL O'HERLIHY, DANIEL PERRY, FELTON
Granskningsnummer:	127136